

Ομιλία Προέδρου του ΣΤΕΚ κ. Άκη Βαβλίτη
στο Τουριστικό Συνέδριο ΣΤΕΚ
(Τετάρτη 22 Μαρτίου 2023 – Ξενοδοχείο Hilton Λευκωσία)

«Τουρισμός: Η Πορεία προς τη Βιώσιμη Ανάπτυξη»

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι της πολιτειακής, πολιτικής, της τοπικής αυτοδιοίκησης, οικονομικής και συνδικαλιστικής ζωής του τόπου,

Θεοφιλέστατε,

Εξοχότατοι πρέσβεις, Κυρίες και κύριοι,

Αγαπητοί σύνεδροι, Φίλες και φίλοι,

Σας ευχαριστώ θερμά και εγώ με τη σειρά μου για την παρουσία σας, η οποία μας τιμά ιδιαίτερα, στο Τουριστικό Συνέδριο ΣΤΕΚ με το επίκαιρο θέμα **«Τουρισμός: Η Πορεία προς τη Βιώσιμη Ανάπτυξη»**.

Με μεγάλο ενδιαφέρον παρακολουθήσαμε κατά τη διάρκεια του συνεδρίου τους εκλεκτούς ομιλητές να αναλύουν τις τάσεις και εξελίξεις γύρω από τον τουρισμό και τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν για να ανταποκριθούμε στις σημερινές πολυδιάστατες προκλήσεις.

Κυρίες και κύριοι,

Η κανονικότητα τα τελευταία χρόνια αποτελεί πλέον την εξαίρεση. Το Παγκόσμιο σκηνικό και επιχειρηματικό περιβάλλον έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια. Παρατηρούνται συχνότερες και μερικές φορές μεγαλύτερες και απροειδοποίητες κρίσεις, που επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα την εύθραυστη τουριστική οικονομία.

Τον Σεπτέμβριο του 2019 είχαμε την πτώχευση της Thomas Cook, το 2020 και 2021 την παγκόσμια υγειονομική κρίση και από τον Φεβρουάριο του 2022 τις επιπτώσεις της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, ενώ τώρα βιώνουμε σοβαρές και απρόβλεπτες αναταράξεις στον διεθνή χρηματοοικονομικό τομέα.

Η κοινή συνισταμένη σε όλες τις προηγούμενες και τυχόν επόμενες κρίσεις είναι η «**αβεβαιότητα**» με όλες τις συνεπακόλουθες αρνητικές συνέπειες στον τουριστικό τομέα και όχι μόνο.

Όλα όσα έχω αναφέρει πιο πάνω μαζί με τον πληθωρισμό έχουν δημιουργήσει ένα εκρηκτικό «**κοκτέιλ**» αυξήσεων επηρεάζοντας αρνητικά την ανθεκτικότητα του τομέα, και εξηγούμε.

Λειτουργικές και άλλες δαπάνες

1.0 Ενεργειακό κόστος: Ηλεκτρικό ρεύμα – πετρέλαιο – γκάζι

Το ηλεκτρικό ρεύμα έχει αυξηθεί περίπου από το 2019 μέχρι τέλος του 2022 γύρω στο 60%. Γίνεται σύγκριση του 2022 με το 2019 και ο λόγος είναι προφανής διότι το 2020 και 2021 οι ξενοδοχειακές μονάδες ή παρέμειναν κλειστές ή υπολειτουργούσαν λόγω της υγειονομικής κρίσης. Ξενοδοχειακή μονάδα μέλος μας έχει πληρώσει συνολικό κόστος ηλεκτρικού ρεύματος για το 2022 €1,700,000, με ένα επιπρόσθετο κόστος €600,000 σε σύγκριση με το 2019.

Φίλες και φίλοι παρακαλώ την προσοχή σας. Από το σύνολο του €1,700,000 οι €480,000 (γύρω στο 28%) αφορούσαν το πρόστιμο για τους ρύπους.

Δηλαδή οι επιχειρήσεις και το κάθε νοικοκυριό πληρώνουν πρόστιμο γιατί κάποιος υπεύθυνος είτε λόγω ελλείψεων, ή παραλείψεων ή από ανεπάρκεια, δεν φρόντισαν έγκαιρα να γίνει η αντικατάσταση του καυσίμου που χρησιμοποιούν οι ηλεκτροπαραγωγικοί σταθμοί της ΑΗΚ.

Και τώρα ακούστε και το παράλογο, ενώ οι πλείστες ξενοδοχειακές μονάδες έχουν ξοδέψει τεράστια ποσά για ενεργειακή αναβάθμιση των μονάδων τους, οι αρμόδιες αρχές του κράτους αρνούνται πεισματικά να δώσουν άδειες για εγκατάσταση των επαρκών, και τονίζω τη λέξη επαρκών, φωτοβολταϊκών συστημάτων εντός και εκτός γηπέδου για τη μείωση του κόστους ενέργειας τους, άρα και των ρύπων.

2.0 Μισθολογικό κόστος

Το μισθολογικό κόστος έχει αυξηθεί κατά ελάχιστο τα τελευταία 3 χρόνια μεταξύ 15% - 20% (σχόλιο)

3.0 Κόστος πρώτων υλών

Το κόστος πρώτων υλών για τρόφιμα ως επίσης και για ποτά κλπ έχει αυξηθεί τα τελευταία 2 χρόνια από 15% - 40%.

4.0 Κόστος συντηρήσεων, αναβαθμίσεων και ανακαινίσεων

Το κόστος αυτό εκτιμάται ότι έχει αυξηθεί πάνω από 20%.

5.0 Κόστος χρήματος

Η αύξηση των επιτοκίων μέσα στους τελευταίους 10 μήνες ανέρχεται στο 3.5%. Αυτό μεταφράζεται σε ένα επιπρόσθετο κόστος της τάξης των €35,000 για κάθε €1,000,000 δανεισμού επί ετησίας βάσεως. Άρα για €5,000,000 δανεισμό το επιπρόσθετο κόστος είναι €175,000 και για €10,000,000 είναι €350,000 ετησίως.

Η πιο πάνω απαρίθμησης φυσικά δεν είναι εξαντλητική αλλά ενδεικτική των δυσμενών παραγόντων που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα, την κερδοφορία, και σε ορισμένες περιπτώσεις τη βιωσιμότητα των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων (εδώ να υπενθυμίσω και τις συσσωρευμένες ζημιές των τελευταίων δύο, τριών χρόνων που είχε η πλειοψηφία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, λόγω Covid-19 και της απώλειας της Ρωσικής αγοράς).

Αγαπητοί σύνεδροι,

Κάποιοι εύλογα θα διερωτηθείτε γιατί οι ξενοδόχοι δεν έχουν φροντίσει να μετακυλήσουν το κόστος στους πελάτες τους. Η απάντηση είναι απλή. Το 2020 ήταν σαν να μην υπήρξε, ενώ για το 2021 και 2022 λόγω της αβεβαιότητας που επικράτησε με την υγειονομική κρίση, η εξασφάλιση οποιωνδήποτε λογικών αυξήσεων ήταν σχεδόν αδύνατη. Οι περιορισμένες αυξήσεις για το 2023 με μειωμένη διαπραγματευτική ισχύ δεδομένης της μεγάλης εξάρτησης από την Ρωσική αγορά και του έντονου διεθνή ανταγωνισμού, σίγουρα δεν αντισταθμίζουν την δραματική αύξηση των κόστων των τριών τελευταίων χρόνων.

Μέσα σε αυτές τις δυσμενείς συνθήκες οι τουριστικές επιχειρήσεις καλούνται επιτακτικά όπως ακούσαμε σήμερα, να προσαρμοστούν μέσα στα επόμενα μερικά χρόνια με την μετάβαση στην πράσινη οικονομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Γι' αυτό θεωρούμε αναγκαίο να προσφερθούν στην πληγείσα ξενοδοχειακή βιομηχανία ειδικά σχέδια χορηγιών γι' αυτής της μορφής επενδύσεων για να υποβοηθηθεί να εισέλθει στην εποχή της βιώσιμης ανάπτυξης. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι πρέπει να είναι **«εθνικός στόχος η βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού»**.

Επιπρόσθετα για να δοθεί μια μικρή ανάσα στις επιχειρήσεις του κλάδου θα εισηγηθούμε την μείωση του ΦΠΑ από 9% στο 5% μόνο για τη διαμονή για τα επόμενα δύο, τρία χρόνια.

Φίλες και φίλοι,

Σε συντομία θα ήθελα να αναφερθώ και σε μερικά άλλα θέματα που απασχολούν τον τομέα της φιλοξενίας:

➤ **Έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού**

Όπως είναι γνωστό η ξενοδοχειακή βιομηχανία είναι ανθρωποκεντρική άρα οποιαδήποτε έλλειψη επηρεάζει αρνητικά την εξυπηρέτηση προς τους πελάτες άρα και την ποιότητα. Η έλλειψη αποτελεί Ευρωπαϊκό και όχι μόνο φαινόμενο, ενδεικτικά παρόμοια προβλήματα εντοπίζονται σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες όπως, η Ελλάδα, η Γερμανία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Αυστρία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι ελλείψεις ανθρώπινου δυναμικού υπάρχουν και σε άλλους τομείς της Κυπριακής Οικονομίας. Δυστυχώς δεν υπάρχουν Κύπριοι εργαζόμενοι για να καλύψουν τις μεγάλες ανάγκες που υπάρχουν.

Καλλιεργείται ένας μύθος από τις Συνδικαλιστικές οργανώσεις ότι οι επιχειρηματίες θέλουν να αντικαταστήσουν τους Κύπριους με ξένους για μείωση του κόστους, ουδέν αναληθέστερο. Οι ξένοι εργαζόμενοι, αν ληφθεί υπόψη το συνολικό τους κόστος (μισθοδοσία, μεταφορικά, διαμονή και διατροφή), κοστίζουν πολύ περισσότερο στις επιχειρήσεις. Δυστυχώς για το επόμενο προβλεπτό μέλλον παρόλες τις προσπάθειες δεν υπάρχει άλλη λύση, από το να έρθει από τρίτες χώρες ανθρώπινο δυναμικό.

➤ **Ρύθμιση της λειτουργίας των καταλυμάτων βραχυχρόνιων μισθώσεων**

Το φαινόμενο των βραχυχρόνιων μισθώσεων απασχολεί σοβαρά την έννομη ξενοδοχειακή βιομηχανία. Ο ΣΤΕΚ παρακολουθεί με μεγάλη ανησυχία τις εξελίξεις γύρω από το θέμα της εγγραφής των καταλυμάτων στο σχετικό μητρώο του Υφυπουργείου Τουρισμού.

Σχετικές εκτιμήσεις κάνουν λόγω για ανεξέλεγκτη λειτουργία περίπου 80,000 μέχρι 100,000 κλινών βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Κύπρο (όσες περίπου διαθέτει και η νόμιμη ξενοδοχειακή βιομηχανία) εκ των οποίων πολύ λίγες είχαν εγγραφεί στο σχετικό μητρώο μέχρι πρόσφατα.

Η μέση τιμή βραχυχρόνιων μισθώσεων είναι κατά πέντε φορές μεγαλύτερη από αυτή που επικρατεί για μακροχρόνιες μισθώσεις, δημιουργώντας ισχυρά κίνητρα στους ιδιοκτήτες να διαθέσουν τα ακίνητα τους στην βραχυχρόνια αγορά δημιουργώντας οξυμένα προβλήματα στέγασης. Οι βραχυχρόνιες μισθώσεις προκαλούν σημαντικές απώλειες σε επίπεδο δημόσιων εσόδων, ενόσω δεν εγγράφονται στο σχετικό μητρώο.

Για τον λόγο αυτό η δική μας εισήγηση είναι ότι τα καταλύματα που έχουν εξασφαλίσει τις σχετικές άδειες υγείας και ασφάλειας να εγγραφούν στο μητρώο του Υφυπουργείου Τουρισμού δίνοντας τους ένα χρόνο περίοδο χάριτος για να εξασφαλίσουν όλες τις απαραίτητες άδειες από τις αρμόδιες αρχές. Με αυτό τον τρόπο θα μπορούν τα καταλύματα να λειτουργούν νόμιμα.

- Να δοθούν περισσότερες οριζόντιες εξουσίες στο Υφυπουργείο Τουρισμού για θέματα της αρμοδιότητας του ώστε να μπορεί να επιλύει γρήγορα, αποφασιστικά και αποτελεσματικά τα όποια προβλήματα/θέματα.
- Ως ΣΤΕΚ επισημάνουμε εδώ και δύο δεκαετίες την εξάρτηση του τουρισμού μας από δύο χώρες. Το 2019 το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ρωσία ήταν το 57% των συνολικών αφίξεων μας. Ήρθε το 2022 και χάσαμε διά της βίας το 22% των αφίξεων μας από τη Ρωσία και την Ουκρανία. Σχεδόν όλες οι μεσογειακές τουριστικές χώρες δεν εξαρτώνται πάνω από 20% - 22% από μια χώρα άντλησης του τουρισμού τους. Πρέπει όλοι μαζί και συντονισμένα να επικεντρωθούμε σε νέες αγορές και πολύ περισσότερο σε υφιστάμενες αγορές που έχουν μεγάλη προοπτική. Για παράδειγμα η Γερμανική αγορά, η δυναμική της οποίας καταδεικνύεται από το γεγονός ότι πρόκειται για τη μεγαλύτερη αγορά εξερχόμενου τουρισμού. Το 2019 ταξίδεψαν από την Ευρώπη πάνω από 700 εκ. ταξιδιώτες και από την Γερμανία σχεδόν 100 εκ. ταξιδιώτες. Εμείς ως Κύπρος αντλήσαμε μόνο 150,000!!!
- Υστερούμε στην καθαριότητα, στην αισθητική ως επίσης και στην πάταξη της οπτικής και της ηχητικής ρύπανσης.
- Οι προκλήσεις που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι τουριστικές επιχειρήσεις με την εφαρμογή του Fit for 55.

Κύριε Υφυπουργέ,

Πιστεύουμε ότι και εσείς όπως και ο προκάτοχος σας θα συνεχίσετε να λαμβάνετε σοβαρά υπόψη την εμπειρογνωμοσύνη του ιδιωτικού τομέα. Θεωρώ περιττό να τονίσω ότι ο ΣΤΕΚ θα είναι αντικειμενικός, εποικοδομητικός και θερμός συμπαραστάτης στις προσπάθειες της νέας κυβέρνησης στην πορεία προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και στην αντιμετώπιση των θεμάτων που θίξαμε, και όχι μόνο, για το καλό του τουρισμού και της οικονομίας γενικότερα.

Ο ΣΤΕΚ, που πρεσβεύει ότι ο **«ο ποιοτικός τουρισμός είναι μονόδρομος»**, κλείνει φέτος 25 χρόνια δράσης και προσφοράς και ιδρύθηκε για να αποτελέσει μια πρόσθετη αντικειμενική και **α-πολίτικη** φωνή και μια βαρύνουσα παρουσία στο τουριστικό μας γίγνεσθαι.

Όταν λέμε ποιοτικός τουρισμός σε καμιά περίπτωση δεν εννοούμε μόνο τουρίστες με ψηλά εισοδήματα, αλλά πρωτίστως την παιδεία με την ευρύτερη έννοια της που να επιτρέπει στον επισκέπτη να σέβεται, να γνωρίσει, να εκτιμήσει και να απολαύσει τον τόπο μας, χωρίς να επιβαρύνει το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και την ίδια στιγμή να αποτελέσει έναν ακόμη πρεσβευτή της χώρας μας.

Τελειώνοντας εκ μέρους του ΣΤΕΚ εκφράζω ιδιαίτερες ευχαριστίες προς όλους τους ομιλητές, τους συντονιστές, προς όλους εσάς τους συνέδρους και σε όλους όσους συνέβαλαν στην άρτια οργάνωση και την επιτυχημένη διεξαγωγή αυτού του συνεδρίου. Επίσης ιδιαίτερες ευχαριστίες στους χορηγούς μας και σε όλους τους εκθέτες μας. Όπως βεβαίως και τα ΜΜΕ που είναι μαζί μας σήμερα τον ρόλο των οποίων ως ΣΤΕΚ εκτιμούμε ιδιαίτερα.

Κλείνοντας να αναφέρω κάτι που είπε ο Ιπποκράτης πριν σχεδόν 2,400 χρόνια ότι **«η τροφή σου είναι το φάρμακο σου και το φάρμακο σου είναι η τροφή σου»**, παραφράζοντας το εμείς λέμε **«η βιωσιμότητα του τουρισμού μας είναι η ποιότητα και η ποιότητα είναι η βιωσιμότητα του τουρισμού μας»**.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας και εύχομαι σε εσάς και στις οικογένειες σας κάθε καλό ως επίσης ευχές για μια καλή τουριστική χρονιά.

(Θερμή παράκληση μου είναι να σας έχουμε όλους μαζί μας στην διπλανή αίθουσα για να επισκεφτούμε τους εκθέτες μας)